

Конгреси, конференции, симпозиуми

БЪЛГАРСКОТО ГЕОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО – ВЪЗНИКВАНЕ, СЪЩЕСТВУВАНЕ, ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И БЪДЕЩЕ

Географската наука в България се зароди като такава едва в края на XIX век. За неин основоположник се приема професор Анастас Иширков, който има признати заслуги и за развитието на Университета като цяло и не случайно по-късно той е удостоен със званието академик. Милеейки за любимата му наука и за необходимостта от нея на българската интелигенция и на целия народ, той прави всичко възможно за онова време и основава на 09.11.1918 г. БЪЛГАРСКОТО ГЕОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО със седалище в Софийския университет. Това е рождената дата на приближаващото вече вековно съществуване (2018 г.) на това научно дружество. Сподвижници на проф. Иширков и съоснователи на дружеството са били добре известните български географи учени проф. Иван Батаклиев и проф. Жеко Радев. Първият председател е бил проф. Иширков (1918–1934), след което то се оглавява от проф. Батаклиев (1934–1945). Под тяхно ръководство и благодарение на научната им известност Българското географско дружество осъществява не малка дейност не само в нашата държава, но става известно и зад граница – в Германия, Франция и други държави в Европа.

След настъпилите обществено-политически промени в нашата държава през 1944 г. редица научни сдружения са забранени, но БГД е признато като дружество с позитивна дейност. Тогавашната регистрация и несъществените изменения в устава позволява да бъде избрано Настоятелство на БГД, състоящо се от 9 члена, със смяна на председателите му през 4 години. От по-известните със своята научна и организаторска роля са акад. Ан. Бешков, проф. Ил. Ива-

нов, чл.-кор. Ж. Гълъбов, проф. П. Пенчев и др. Както през периода до 1945 г., така и през периода до 1990 г. основните дейности на добре функциониращото дружество се заключават в организирането и провеждането на тържествени научни и юбилейни сесии, двустранни международни научни симпозиуми, научни конференции за географското образование и шест поредни национални конгреси на географите в България (от 1968 до 1989 г.). На конгресите освен организационните въпроси с много по-голямо значение са научните програми по конкретни теоретични и регионално прагматични изследвания на българските географи, по време на които са изнасяни многобройни доклади, базиращи се не само на изследвания на географи от академичните среди, но и от учителската колегия по въпросите на географското образование. Твърде важно е да се посочи, че на конгресите са представяни постиженията и вижданията на над 1300 членове на дружеството през различните периоди, като най-голям е бил броят на географската учителска колегия.

При цялостното функциониране на БГД не малка, а твърде значителна е дейността по списването и издаването на научни и научнопопулярни книги, сборници и списания. Най-значимите научни издания са Известия на Българското географско дружество (от 1947 до 1992 г. с над 20 тома) и Проблеми на географията в България (от 1964 до 1978 г. – 5 тома). Издадени са два научни сборника (1959, 1986) и са списвани три научнопопулярни списания: „Географски преглед“, „Страни и народи“ и „География“ (през различни периоди до 1993 г.). Още от самото основаване на дружеството е създадена библиотека, в която най-наред постъпват трудовете на основателите на дружеството. Библиотеката събира значителен фонд, но за съжаление, поради недобрите условия материалната база на дружеството през последните две десетилетия е разпиляна. Не малко значение има и организираната лектория към БГД, на чиито събрания учени и учители изнасят доклади за постигнатите значими резултати от техните изследователски и преподавателски дейности.

След 1990 г. съществуването на дружеството е занемарено, въпреки че през 1993 г. централното му ръководство бе заменено с по-млади учени – 11 члена с председател проф. Петър В. Петров (тогава доцент) и зам.-председател ст.н.с. Х. Борисов. Въпреки това дейността на дружеството постепенно се преустановява поради намаляващия интерес от страна преди всичко на ръководството и липсата на каквито и да било средства, тъй като не е събиран почти никакъв членски внос. В предишния период, следва да отбележим, че дружеството е субсидирано както от Министерството на просветата, така и от Съюза на учените (тогава Съюз на научните работници), чийто колективен член е и БГД.

През втората половина на ХХ век БГД организира клонове, наричани филиали, в почти всички окръжни центрове на България, с членове предимно учители по география, повечето от които действат твърде активно по места. След 1990 г. някои от тези филиали успяват при наличието на местен географски ентузиазъм да се регистрират под формата на регионални Български географски дружества, а някои от тях и понастоящем действат активно (например това в Кюстендил и др.).

Според Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), влязъл в сила през 2001 г., всички организации трябва да бъдат регистрирани със съ-

ответните корекции в устава им. По редица обективни и субективни причини това не е направено за БГД и дружеството изпадна в състояние на прокурорска ликвидация. През 2012 г. инициативна група от представители на Геолого-географският факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“ и департамент География на НИГГГ при БАН започва действия за възстановяване на юридическия статут на дружеството. За целта е разработен устав, който се основава на постановките на първия устав на дружеството от 1918 г. и е съобразен с изискванията на ЗЮЛНЦ. На заседание на инициативния комитет е взето решение първият управителен съвет (УС) да се състои от пет души и временен мандат от шест месеца, като през това време да се осигури възможност за възстановяване на членската маса на дружеството и да се организира общо събрание, на което да се избере редовен УС с мандат от четири години. За председател на временния УС е избран проф. Петър Петров, който е последният изпълнявал тази длъжност преди 2001 г. В състава на временния управителен съвет са избрани още Стоян Недков, Боян Кулов, Александър Коцев и Десислава Полеганова. Регистрацията на новия устав и УС е утвърдена на 29.05.2014 г. с решение на Софийски градски съд Ф.Д. №389/2014.

Сред основните цели, залегнали в устава на дружеството, са:

- Да спомага за научното развитие на всички направления на географската наука и развитието на географското образование в страната;
- Да съдейства за изграждането на съвременна комуникационна среда между учените, организациите и институциите, развиващи научна, управленска или професионални дейности, свързани с географската наука;
- Да популяризира в българското общество и в чужбина достиженията на българската географска наука, българското географско образование и сродните научни направления;
- Да работи за утвърждаване на географията като професионално направление и като изучавана дисциплина в образователните програми на всички нива.

В резултат от работата на временния управителен съвет през периода от май до октомври 2014 г. са извършени всички необходими административни процедури, свързани с регистрацията на дружеството, и е осигурена възможността за всички желаещи да се включат в неговата дейност като редовни членове. На 08.11.2014 г. в зала 256 на СУ „Св. Кл. Охридски“ е проведено Общо събрание на дружеството, на което присъстват 75 делегати от общо 87 редовни членове към тази дата. На събранието е приет отчетът на временния управителен съвет, избран е редовен УС и емблема на дружеството. За председател на УС е избран Стоян Недков, зам.-председател Георги Железов, а за членове Марияна Николова, Климент Найденов, Красимир Стоянов, Ваня Стаменова и Димитър Атанасов.

Първият и основен приоритет на ръководството през следващия четиригодишен мандат ще бъде изграждането на организационната структура на дружеството. За БГД е много важно всеки член да бъде въввлечен в дейността на дружеството. В УС вече има разработена работна версия за организационна структура, която предстои да се доразвие, да бъде обсъдена и приета от управителния съвет на дружеството. Идеята е да има отделни структури както по отделните географски дисциплини, така и на регионален и местен принцип. Връзката между отделните структури и управителния съвет ще се осъ-

ществява посредством координатори, чрез които да се достига до всеки член на дружеството. Вторият приоритет – възстановяване на дейността на дружеството и неговото реализиране, е пряко продължение от първия. Дейностите в дружеството ще бъдат насочени към постигане на основните му цели, а именно развитие на всички направления на географската наука, изграждане на съвременна комуникационна среда и популяризиране на постиженията на географията. Много важна задача е създаването на добре функциониращ уебсайт на дружеството, който да стане основна платформа за общуване и размяна на идеи. Предвижда се да бъде възстановена и публикационната дейност. Ще бъдат организирани различни форуми, като конференции, семинари, работни срещи, както за дискутиране на актуални въпроси и проблеми, така и за популяризиране на всичко ново и интересно в географията. Ще бъде подпомагано реализирането на проекти и проучвания. Реализирането на изложените дотук цели изисква определени финансови средства, затова като трети приоритет УС си поставя постигането на финансова стабилност на дружеството. Като основни източници на средства освен членския внос се предвижда да се търсят източници под формата на спонсорство и дарения, както и проектно финансиране.

И тъй като основната идея на Дружеството е да обедини всички хора с интерес към географията, следва да се отбележи, че единствено с общи усилия могат да се постигнат поставените цели. Възстановяването на БГД трябва да обедини както научната и образователна географска общност, за които това е професия, така и тази група хора, за които тя е личен интерес (избор) в общо-популярния си вид.

Отворени сме за сътрудничество с всички сродни организации, както и инициативи, идеи или желание за участие. Искрено се надяваме на вашата подкрепа и принос в бъдещото развитие на БГД.

Петър Петров, Стоян Недков